

MASZyny I URZĄDZENIA

- 149 614.8:621.896 T2.VI.52
 Barrett C. E.: **Automatyczne smarowanie usuwa pracę ręczną i szybko amortyzuje się.** „Automatic lubrication supplants oilcan and quickly pays off“. *F a c t o r y*, mięś., t. 109, Nr 12, grudz. 51, s. 82; A₄, 3 str., 2 fot. — W jednej z amerykańskich fabryk dywanów zastosowano automatyczne urządzenie do smarowania wszystkich maszyn. Niektóre z nich, np. krosna mechaniczne, posiadają ponad 200 punktów smarowniczych. Przed wprowadzeniem nowego urządzenia, wskutek niedosmarowywania wymieniano w skrzynkach ramiona, obracające się z szybkością 3600 obr./min., co 80 godz.; po zastosowaniu nowego urządzenia — co 400 godz. Urządzenie to składa się z 1 pompy na 6 krosien, doprowadzającej smar przewodami. Instalacja jest oszczędna, bezpieczna, pozwala stosować jeden smar w całej fabryce i zabezpiecza przed przedostawaniem się pyłu wełnianego do łożysk. Urządzenie amortyzuje się w ciągu około 8 miesięcy.
- 150 614.8:621.791.7 T2.VI.52
Zapobieganie wypadkom przy spawaniu łukiem. „Unfallverhuetung beim Lichtbogenschweißen“. *T e c h n. R d s c h*, październik, 50, s. 18; 2 str. — Niebezpieczeństwa występujące podczas robót spawalniczych przy użyciu łuku elektrycznego związane są z elektrycznością, promieniowaniem świetlnym i ciepłym (podczerwonym i pozafioletowym). Mogą być również natury mechanicznej (odbijanie żuźla). Poza tym zdarzają się wypadki zatrucia. Artykuł omawia środki zapobiegawcze przeciwko powyższym niebezpieczeństwom. Obszerne streszczenie w bibl. CIOP. (Wg Sécurité Hygiène Trav. Nr 2, 1951).
- 151* 614.8:621.86-78 T2.VI.52
Bezpieczny hak dźwigowy. „Les crochets de sûreté des appareils de levage“. *C a h i e r s C o m. P r e v e n t.* Paris, Nr 4, 1951, s. 163; A₄, 1 str. — Artykuł podaje konstrukcję haka dźwigowego zabezpieczającego przed spadnięciem liny, łańcucha itp. Zabezpieczenie jest b. proste i może być sporządzone przez każdy zakład pracy we własnym zakresie. Zabezpieczenie jest wykonane w formie tulei luźno osadzonej na cylindrycznym zamocowaniu haka (np. na obrotowej części zblocca).
- Artykuł b. ciekawy dla zajmujących się bezpieczeństwem w transporcie.
- 152* 614.8:620.1:677.2 T2.VI.52
 Theys J.: **Bezpieczny łącznik lin stalowych. Zastosowanie do dźwigów mechanicznych i pracy ręcznej.** „Le nouveau serre-cable breveté „J. T.“ pour appareils de levage et de manutention“. *P a c t.* dwumieś., Nr 2, kw. 51, s. 141; A₄, 2 str., 1 rys., 2 tabl. — Artykuł podaje opis łącznika do splatanych lin stalowych, omawia badania wytrzymałościowe i zachowanie się łącznika w pracy pod obciążeniem. Ze względu na sposób pracy można łącznik uważać za bezpieczny w stosunku do innych sposobów łączenia lin. Zalety: 1) nie kaleczy liny, 2) można użyć liny dowolnej długości, 3) montaż jest łatwy. Artykuł podaje sposób zamocowania na linie i warunki stosowania w zależności od średnicy liny łącznej.
- 153* 614.8:621.97-78:675 T2.VI.52
 M. M.: **Zabezpieczenia przy prasach używanych do obróbki skóry.** „Protection des presses utilisées pour le travail du cuir“. *T r a v a i l e t S é c u r i t é*, mięś., Nr 2, luty 52, s. 45; 270 x 215, 2,5 str., 1 fot, 1 rys. Artykuł opisuje zabezpieczenie prasy dwustronnej o ruchu ciągłym, na której wycina się lub tłoczy skórę. Zabezpieczenie jest w zasadzie oburęcznym włącznikiem, przy czym obie ręce robotnika są zajęte przesuwem stołu roboczego pod wykrojnik. Ruchomy stół umożliwia prasie wykonanie suwu roboczego, a obsługującemu prasę — dokładne ułożenie obrabianej skóry poza strefą niebezpieczną.
- 154* 614.8:621.876 T2.VI.52
Instalacja dźwigów podwieszonych. „Installation des blondins à Loch Sloy, en Ecosse“. *P a c t.* dwumieś., Nr 2, kw. 51, s. 154; A₄, 2,5 str., 3 fot. — Instalacja dźwigów podwieszonych, b. użytecznych przy dużych robotach ziemnych (zwłaszcza w okolicach górskich, gdzie transport normalno-szynowy jest utrudniony) wymaga starannej konserwacji i częstego sprawdzania. Awarie — zarówno liny nośnej jak ciągnącej i napędowej — są b. niebezpieczne dla całosci budowy i ludzi ją obsługujących. Zagadnienie było tematem szeregu ciekawych rozwiązań konstrukcyjnych, jednak dotąd nie udało się go rozwiązać pozytywnie — z punktu widzenia możliwości powstawania różnego rodzaju awarii. Artykuł opisuje ciekawe pod względem konstrukcyjnym urządzenie, podając dane techniczne i rozwiązania dotyczące dużej instalacji pracującej bez zarzutu.
- 155* 331.875:622.33:658.56 T2.VI.52
 Zasiadko A.: **Mechanizacja podstawą wzrostu wydajności pracy w przemyśle węglowym.** „Mechanizacja — osnowa rosta proizvoditelnosti truda w uogolnoj promyszlennosti“. *B o l s z e w i k*, Nr 3, luty 52, s. 35; B₅, 11 str. — Wielki wzrost wydajności i wydobycia w górnictwie węglowym, osiągnięty przez mechanizację, przedstawia możliwości dalszego rozwoju w trzech etapach: a) dalszej mechanizacji robót, dotąd ręcznie wykonywanych; b) mechanizacji zupełnej, polegającej na powiązaniu mechanicznym całokształtu robót, do czego jest niezbędne opracowanie projektów nowych maszyn i urządzeń mechanicznych; c) automatyzacji kierowania procesami wydobycia węgla, przy której praca górnika zostanie sprowadzona do obserwacji i regulowania zespołów maszyn nowych o automatycznym działaniu.
- 156* 614.8:674.053 T2.VI.52
Nowy typ tarczy do pił tarczowych. „Un nouveau type de lame de scie circulaire“. *C a h i e r s C o m. P r e v e n t.* Paris, Nr 4, 1951, s. 162; A₄, 1 str., 3 rys. — Artykuł podaje nowy typ tarczy do pił tarczowych dla cięcia podłużnego i poprzecznego z charakterystyczną małą ilością zębów (12 zębów przy ϕ tarczy 350) i małą grubością tarczy. W porównaniu z tarczami o dużej ilości zębów ma ona następujące zalety: 1) eliminuje niebezpieczeństwo odbicia ciętego drewna, 2) pozwala na mniejsze zużycie energii, 3) zmniejsza wysiłek robotnika przy posuwaniu ciętego drewna, 4) jest mniej hałaśliwa w pracy. Wobec małych wymiarów rzazu, zmniejsza ilość odpadu, zapewnia wysoką wydajność i jakość pracy. Artykuł b. ciekawy dla bhp przy obróbce drewna i konstrukcji narzędzi tnących drewno.
- 157 614.873:662.927.4 T2.VI.52
Pirometr do pomiaru temperatur w granicach 150–800°C „Pyrometer für Niedertemperaturstrahlungen“. *I n d u s t r. A c c i d. P r e v e n t. B u l l.* Nr 197, 1951, s. 35. — Aparat umożliwia pomiar temperatury ciał w granicach od 150 do 800⁰ C, przy czym nie zachodzi konieczność dotykania gorącego materiału. Pomiar może być dokonywany w znacznej odległości od głównej aparatury, umożliwiając obserwację z bezpiecznej odległości. Streszczenie w bibl. CIOP. (Wg Sichere Arbeit Nr 2, 1951).
- 158 614.8:677.05 T2.VI.52
 Schulz M.: **Zabezpieczenie klejarek osnów.** „Sicherungen an Leimauftragmaschinen“. *B e r u f s g e n o s s e n s c h a f t*, grudz. 50, s. 290; 2 str. — Ilustrowany artykuł na temat urządzeń bezpieczeństwa przy klejeniu osnów. (Wg Sécurité Hygiène Trav. Nr 2, 1951).
- 159 614.8:621.86-78 T2.VI.52
 Bertschi E.: **Transport ciężarów.** „Lastentransport“. Winterthur, bez daty, wyd. L. Hartmann, 40 str. — Ta doskonała seria zdjęć i rysunków opatrzonych komentarzami wskazuje dobre i złe metody transportu róż-

ných towarów za pomocą dźwigów lub innych przyrządów do przenoszenia. Broszura zawiera ogólne zasady, dotyczące prac związanych z podnoszeniem, zasady konserwacji urządzeń oraz dane dotyczące naprężeń zachodzących w pętłach, kablach i łańcuchach — w formie tabel. Rysunki pokazują, w jaki sposób powinny być skonstruowane uchwyty, szczebelki zaciskające i haki, odpowiadające wymogom bezpieczeństwa. (Wg Sécurité Hygiène Trav. Nr 2. 1951).

160 331.87:614.8:658.516 T2.VI.52

Studia nad kształtami elementów obsługiwanych przez człowieka. „Studien über die Gestaltung von Bedienungs-elementen“. Techn. Rdsch. Nr 6, 1951.— Dopasowanie elementów obsługiwanych przez robotnika do jego ręki czy nogi, jak również odpowiednie ich ustawienie zwiększa wydajność pracy, eliminuje przedwczesne zmęczenie i zmniejsza niebezpieczeństwo wypadku. Przeprowadzone w tym kierunku studia rozciągają się głównie na przedmioty, których położenie (ustawienie) podczas wykonywania pracy nie ulega większym zmianom (np. koła sterowe, rączki żelazek i in.). Obok kształtu uchwyty należy zwrócić uwagę na ciężar narzędzia. Powinny on być jak najbardziej dostosowany do warunków pracy, a zwłaszcza wywierać nacisk możliwie zbliżony do wielkości siły — potrzebnej przy wykonywaniu danej pracy, tak aby siła robotnika była tylko czynnikiem regulującym. (Wg Sichere Arbeit, Nr 2, 1951).

161 614.8:621.9.037:679.8 T2.VI.52

Gleich W.: **Bezpieczeństwo pracy przy obsłudze silosów.** „Vorschläge zur Unfallverhütung an bestehenden Silos“. Die Berufs-genossen-schaft. z. 5, 1951. — W związku z licznymi wypadkami, jakie zdarzają się przy obsłudze silosów, autor omawia manipulacje przy ich opróżnianiu. Podaje również szereg wskazówek, których przestrzeganie powinno spowodować zwiększenie bezpieczeństwa pracy przy budowie i obsłudze silosów, w przemyśle kamieniarskim i ziemnym. Obszerne streszczenie w bibl. C.I.O.P. (Wg Sichere Arbeit, Nr 2.1951).

162 614.8—084:674.053 T2.VI.52

Heck L.: **Ulepszenie przy pile tarczowej w przemyśle drzewnym.** „Eine Verbesserung für Kreissagen in der Holzindustrie“. Sécurité dans le travail Nr 4, 1950, s. 23. — Analiza wypadków, spowodowanych odrzuceniem przez zęby piły drobnych odpadków drzewnych, doprowadziła do zastosowania prostego ulepszenia opisanego w artykule. Jest ono niezmiernie proste. Wykonano mianowicie w stole otwór, do którego wpadają odcięte skrawki drewna, a następnie po pochylni dostają się do skrzyni. Dzięki temu osiąga się zarówno znaczną poprawę bezpieczeństwa pracy, jak zwiększenie wydajności. W razie wykonywania innych prac — otwór może zostać zakryty odpowiednio dopasowaną pokrywą. Stoły niewielkich pił tarczowych zaopatrzone również w podobne otwory do odprowadzania odpadków. (Wg Sichere Arbeit, Nr 2. 1951).

163* 31:614.8—027.2:621.97—78 T2.VI.52

Kloninger G.: **Bezpieczna konstrukcja pras ręcznych i nożnych.** „Die unfallsichere Gestaltung — Hand- und Fussbetriebspressen“. D, As, 32 str., 28 fot. — Analiza statystyk wypadkowości — z punktu widzenia przyczyn wypadków — dała autorowi podstawę do trafnego ujęcia zasad konstruowania bezpiecznych pras. Autor wychodzi z założenia, że dobrze działające osłony, stosowane przy tych maszynach, powinny wpływać na zwiększenie wydajności pracy przez zapewnienie pracownikowi poczucia bezpieczeństwa. Z uwagi na to, że temat dotąd był mało opracowany, broszura jest bardzo użyteczna, tym więcej, że posiada liczne rysunki osłon już wypróbowanych w działaniu.

WENTYLACJA

164* 514.7:621.63:628.511.662.87 T2.VI.52

Skaczko M. F., Użow W. N.: **Nowe krajowe aparaty do walki z zanieczyszczeniem powietrza atmosferycznego.** „Nowyje otieczestwiennyje aparaty dla bor'by s zagriaznieniem atmosfiernowo wozducha“. G i g i j e n a i Sanit. mies., Nr 1, stycz. 52, s. 21; B₅, 3,5 str., 3 tabl. — Autorzy omawiają nowe aparaty do walki z zanieczyszczeniem powietrza wielkich miast przez

zakłady przemysłowe, zwłaszcza elektrownie. Opisany aparat trustu „Oczyszczanie gazów“ złożony jest z baterii cyklonowej i elektrofiltru. Daje on dwa stopnie oczyszczania. Podano charakterystykę aparatu wraz z jego elektrofiltrem. Wydajność oczyszczania od popiołu: 90—92%. Chwytywanie pyłków o rozmiarach 6 mikronów: w yk l o n i e 2,8%, w elektrofiltrze 20,1%. Ostatnio ten sam trust skonstruował nowy aparat o trzech stopniach oczyszczania, który daje większą wydajność (do 100%).

165* 621.7/9:628.82/83:658.25 T2.VI.52

Bondarienko K. K., Amielin N. G.: **Problem aeracji oddziałów obróbki termicznej.** „K woprosu aeracji goriazchich cechow“. Gigijena i Sanit. mies., Nr 1, stycz. 52, s. 33; B₅, 7 str., 5 rys., 2 tabl. — Autorzy, pracownicy zaproskiej stacji sanitarno-epidemiologicznej, na podstawie obszernie omówionych badań wykazują, że dobre wyniki wentylacji pomieszczenia obróbki termicznej daje aeracja za pomocą latarni dachowych. Spośród kilku badanych typów — najlepszym okazał się typ latarni „Zaporożec“. Opisano charakterystyki i wyniki badań kilku typów latarni. Dane i rysunki mogą służyć pomocą zarówno konstruktorom, jak też bezpośrednio pracownikom.

166* 621.784.4:628.511:658.2 T2.VI.52

Dubalski T.: **„Odpylanie pomieszczeń“.** Chemik, mies., Nr 2, luty 52, s. 53; A₄, 1,5 str. — Przy wielu procesach technologicznych zachodzi konieczność walki z pyłem, szczególnie z pyłem szkodliwym dla ludzi. Zdaniem autora, urządzenia pyłące należy obudować i połączyć z wentylatorem ssącym. Zapyłone powietrze należy odprowadzać do urządzenia odpylającego. Podane są warunki, jakim powinny odpowiadać przewody ssące oraz zasady działania takich urządzeń odpylających jak: komory pyłowe, „cyklony“, filtry różnych rodzajów (wodne, olejowe) i tzw. elektrofiltry.

167* 628.511/512:66.047:666.89 T2.VI.52

Prochorow A. N.: **Zwalczanie pyłu i dymu przy pracy mieszarek asfaltobetonowych.** „Bor'ba s pylju i dymom pri rabotie asfaltobetonnyh smiesitielej“. M i e c h a n i z. S t r o i t. Moskwa, mies., Nr 1, stycz. 52, s. 14; A₄, 3,3/4 str., 3 rys. — Autor omawia sposoby zwalczania pyłu i dymu powstających w wielkich ilościach przy suszeniu materiałów mineralnych w suszarkach bębnowych do produkcji asfaltobetonu. Analizując istniejące sposoby oczyszczania gazów, autor dochodzi do wniosku, że żaden z nich nie odpowiada specyficznym warunkom produkcji asfaltobetonu (wysoka temperatura i wilgotność gazów). Autor uważa, że najodpowiedniejsze jest dwustopniowe oczyszczanie gazów: stopień pierwszy — stosowanie cyklonów celem usunięcia dużych cząstek pyłu; stopień drugi — stosowanie przesączników żwirowych. Opisany sposób jest tani, prosty i skuteczny.

168 614.824.4:628.512:658.2 T2.VI.52

Nowe rurki kontrolne do wykrywania szkodliwych gazów przemysłowych. „Neue Prüfröhren zum Nachweis schädlicher industrieller Gase“. D r ä g e r H e f t e. Nr 218, 1951, s. 4671. — Aparat Drägera służący do wykrywania CO wymaga prostej obsługi, dostępnej nawet dla niewyszkolonego personelu oraz daje nadzwyczaj precyzyjne wskazania. Dla wykrywania innych szkodliwych gazów opracowane zostały również rurki kontrolne pozwalające na wygodne i szybkie przeprowadzanie kontroli powietrza w zakładach przemysłowych. Artykuł podaje opis urządzenia. Streszczenie w bibl. CIOP. (Wg Sichere Arbeit, Nr 2.1951).

169* 613.633:616-057:628.511:658.2 T2.VI.52

Dautrebande L.: **Znaczenie pyłów o bardzo małej średnicy. Aktualności.** „Importance des poussières de très petite taille. Notions récentes“. P a c t, dwumiesięcznik, Nr 2, kw. 51, s. 111; A₄, 4,5 str., 1 rys., 1 tabl., 30 poz. bibl. — Artykuł podaje ciekawe dane dotyczące małych pyłków, podkreśla ich znaczenie i różny udział w powstawaniu pylicy, a zwłaszcza krzemicy. Poruszono: 1) stronę fizjologiczną zagadnienia ustalając powody, dla których małe cząsteczki są groźniejsze dla człowieka niż gruby pył, 2) trudność walki i usuwania „pyłów submikronowych“, nawet za pomocą zasłony wodnej, i wynikające stąd wska-

zania dla instalacji przemysłowych. Artykuł b. ciekawy dla badaczy pylicy i krzemicy.

- 170* 628.512:658.25 T2.VI.52
Dilley R. R.: **Zagadnienie utrzymania czystego powietrza w budynkach przemysłowych.** „If you really want to keep your air clean“. Factory, Washington, mies., t. 109, Nr 12, grudz. 51, s. 88; A4, 4 str., 11 fot. — W jednej z fabryk zainstalowano urządzenia wyciągowe i nawietrzające, które polepszają warunki pracy. W dziale montażu, gdzie dla zapewnienia zupełnej czystości powietrza utrzymane jest lekkie nadciśnienie, zaś otwory w ścianach dla przenośników idących z innych działów są zamknięte „kurtyną powietrzną“, urządzenia te są niezbędne. Z podanych możliwości w urządzeniach ciekawe są również wyciągi dla zmiatanych śmieci.

SKODLIWOŚCI CHEMICZNE

- 171* 628.511/512.661.876 T2-5.52
Bourne H. G.: **Zmniejszenie ilości pyłu i mgły w fabryce związków chromu.** „Reduction of dust and mist in a chromate plant“. Industr. Med. a Surg. mies., t. 20, Nr 11, list. 51, s. 498; A4, 3 str., 1 wykr., 2 tabl., 3 poz. bibl. — Autor opisuje wyniki zmian technologicznych przeprowadzonych w jednej z fabryk chromianów z rudy chromitowej. Zmiany te miały na celu zmniejszenie szkodliwości chromu i polegały na zastosowaniu procesów ciągłych (np. przy ługowaniu chromianu sodu) oraz na wykonywaniu niektórych z nich (np. przy przejściu z chromianów na dwuchromiany) w podciśnieniu. Stężenia chromu w powietrzu po wprowadzeniu zmian wykazały znaczną obniżkę, zmniejszyły się także znacznie zachorowania robotników. Artykuł może służyć jako pewien przykład skuteczności stosowania ogólnie znanych metod ochrony pracy.

- 172* 616-057:66.071:661.97 T2-5.52
Vialatte Ch., Serusetat.: **Badania nad możliwościami zatrucia tlenkiem węgla w przemyśle gazowniczym.** „Etude des risques d'oxycarbonisme professionnel dans une collectivité de l'industrie gazière“. Arch. Mal. prof. e s. s. (Paris) t.12, Nr 4, 1951, s. 444; A5, 3 str. — Dobre urządzone zakłady gazownicze wyłączały niebezpieczeństwo zatrucia tlenkiem węgla zatrudnionych w tym przemyśle. Niemniej konieczna jest ciągła i czujna obserwacja i w miarę możliwości ulepszenie aparatów. Niewyraźna granica pomiędzy oksykarbonem fizjologiczną a stanem chronicznego zatrucia nie daje lekarzowi przemysłowemu możliwości oceny, czy w danym przypadku zachodzi zatrucie zawodowe, wymagające zastosowania odpowiednich środków zaradczych.

- 173* 616-099:663.2 T2.VI.52
Kwas tioglikolowy. „L'acide thioglycolique“. Pact. dwumies., Nr 2, kw. 51, s. 119; A4, 0,5 str. — Autor rozważa w krótkiej notatce sprawę toksyczności kwasu tioglikolowego. Wypadki zatrucia nie są jeszcze znane. Teoretycznie można oprzeć się na toksyczności glikolu etylowego, jako analogicznej (wg budowy chemicznej), i ustalić tę toksyczność w gramach dozy śmiertelnej — na wagę ciała zwierzęcia doświadczalnego. Dawka dla glikolu jest równa 8,54 (szczury). W ten sposób można uzyskać orientacyjne dane i ustalić sposób postępowania, zanim kwas tioglikolowy znajdzie szersze rozpowszechnienie.

- 174* 542.1:613.63:614.8:66(075) T2.VI.52
Pieters H. A., Greyghton J. W.: **Bezpieczeństwo w laboratorium chemicznym.** „Safety in the Chemical Laboratory“ London 1951, Butterworth's Scientific Publications, 258 str., cena 15 szylingów. — Autorzy starali się opracować podręcznik bezpieczeństwa pracy, obejmujący wszystkie aspekty bezpieczeństwa w zakładach chemicznych. Dzieło ich — będzie nader pożyteczne dla tych wszystkich, którzy zajmują się zapobieganiem wypadkom w tym przemyśle. Autorzy uważają, że zastosowanie bezpiecznych metod pracy jest skuteczniejsze niż ogłaszanie rozporządzeń i przepisów bhp. Książka stanowi cenny przewodnik przy ocenie niebezpieczeństw i opracowaniu właściwych środków ochronnych. Streszczenie w bibl. CIOP (Wg Sécurité Hygiène Trav. Nr 2. 1951).

- 175* 331.3/4:351.83:614.8:616-057:66 T2.VI.52
Środki bezpieczeństwa i higieny w przemyśle chemicznym. „Mésures d'hygiène et de sécurité particulières aux industries chimiques“. L'Union des industr. chim. Paris, 1950, 119 str., cena 250 franków. — Praca przeznaczona jest dla zakładów chemicznych, ale może służyć z pożytkiem wielu zakładom, w których konieczne jest manipulowanie niebezpiecznymi substancjami w toku procesu produkcyjnego. Książka zawiera szereg rozdziałów, omawiających choroby zawodowe, zwłaszcza stanowiące specyfikę przemysłu chemicznego, prace niedozwolone dla kobiet i dzieci oraz normy prawne i środki techniczne zmierzające do zapobiegania wypadkom i chorobom — przy pracach z substancjami niebezpiecznymi, wybuchowymi i trującymi. Streszczenie w bibl. CIOP (Wg Sécurité Hygiène Trav. Nr 2. 1951).

- 176* 532.2:614.7:628.512:662.922.2 T2.VI.52
Klugin S. A.: **O rozkładzie stężeń gazów wydzielających się z zakładów przemysłowych.** „O raszczotie koncentracji gazów wydzielających promyślnymi przedsiębiorstwami“. Gigijena i Sanit. mies., Nr 1, stycz. 52, s. 15; B5, 4,3 str., 3 rys., 2 tabl. — Omówienie badań wykonanych w Instytucie Higieny Pracy i Chorób Zawodowych Akademii Nauk ZSRR. Badania te nawiązują do norm dopuszczalnych stężeń gazów w okolicy zakładów przemysłowych i mają na celu ustalenie rozkładu stężeń wydzielających się gazów — w zależności od sposobu ich wydzielania, wysokości kolumna, szybkości wiatru i innych czynników. Autor opiera się na formule Tiewierowskiego i wprowadza szereg wzorów dot. m. in. wydzielania gazów w wysokich kominach i rozkładu tych gazów ponad ziemią. Na końcu podany jest przykład obliczeń.

- 177* 613.632:628.5:658.2 T2.VI.52
Lejtiers R. G.: **Normy sanitarne dotyczące projektowanych przedsiębiorstw przemysłowych.** „Sanitaryje normy projektowania promyślnych przedsiębiorst. Gigijena i Sanit. mies., Nr 1, stycz. 52, s. 24; B5, 4,7 str., 1 tabl. — Normy sanitarne w ZSRR dla projektowanych przedsiębiorstw przemysłowych dotyczące zawartości substancji szkodliwych w powietrzu. W porównaniu z normami przyjętymi na zachodzie normy radzieckie są bardziej humanitarne. Do artykułu dołączono tablicę porównawczą.

- 178* 613.632:616.5-057:668.735.1 T2.VI.52
Uebelin F., Buess H.: **Zmiany skórne, wywołane benzantronem w formie czarnego zabarwienia skóry.** „Mélano dermite par la benzanthrone“. Arch. Mal. prof. e s. s. Paris, dwumies., t. 12, Nr 6, 1951, s. 655; B5, 3 str., 2 fot. — Autorzy omawiają dwa przypadki chorobliwego czarnego zabarwienia skóry u robotników, wywołane przez działanie benzantronu. Jest to produkt uboczny, powstający przy produkcji antrachinonu. U jednego robotnika wystąpiło czarne zabarwienie skóry na twarzy, u drugiego zaś w obrębie skóry klatki piersiowej. Przyczyny powstawania tych chorobliwych zabarwień skóry były tłumaczone w różny sposób. Autorzy uważają jednak, że benzantron powoduje uszkodzenie wątroby. Opinia ta została potwierdzona nowymi badaniami. Pod kątem widzenia ochrony pracy, wskazana jest bezwzględna higiena osobista i ochrony korpusu (maski, rękawiczki).

MEDYCYNĄ PRACY

- 179* 331.822/823:614.212:678 T2-5.52
Wilson R. H.: **Rola medycyny w przemyśle gumowym.** „The role of medicine in the rubber industry“. Industr. Med. a Surg. Chicago, mies., t. 20, Nr 10, październ. 51, s. 451; A4, 3,5 str., 3 poz. bibl. — W artykule omówione są zadania lekarza przemysłowego z punktu widzenia higieny i zapobiegania chorobom zawodowym. Poza tym do obowiązków lekarza przemysłowego należy badanie nowych chemikaliów wprowadzonych do produkcji, ich wpływ na zdrowie pracowników i sposób zabezpieczenia przed szkodliwością działania.

- 180* 543 : 544.6 : 549.76 : 612.1 : 613.63 T2-5.52
Urone P. F., Mancuso T. F.: **Badania metodą spektrofotometryczną i chemiczną zawartości chromianu ołowiu we krwi.** „A Spectrophotometric and Chemical

- Study of Chromium in Human Blood". *Indust. Med. a Surg.*, mies., t. 20, Nr 10, paźdz. 51, s. 437; A₄, 3,5 str., 4 tabl., 10 poz. bibl. — Na stacji badawczej raka w przemyśle chromowym przeprowadzono obserwacje dotyczące wpływu połączeń chromu na organizm człowieka, w szczególności badania ustalały obecność połączeń chromu we krwi i w moczu robotników. Połączenie chromy ze złotem tworzyło pokłady w płucach, niezależnie od zawartości chromu we krwi i moczu. Stwierdzono poza tym, że jeśli krew ulegała krzepnięciu, to znajdowano chrom w znacznej ilości w skrzepie, a w małej tylko ilości w surowicy.
- 181* 621.384 : 628.511 : 658.2 T2-5.52
Dautrebande L.: **Walka z drobnymi cząstkami pyłu za pomocą aerosoli zlepiających.** „Lutte contre les poussières de petite taille par les aérosols agglutinants“. *Pact*, mies., Nr 4 i 5, 1951, s. 259 i s. 332; A₄, 16,5 str., 8 fot., 6 rys., 1 tabl. — W artykule omówiony jest szereg ciekawych doświadczeń przeprowadzonych z drobnym pyłem. W wyniku badań okazało się, że drobny pył, który nie jest pochłaniany ani w wodzie, ani przez zasoloną rozpyloną wodę, ulega zlepianiu przez aerosole. Liczne doświadczenia dokonane na królikach świadczą o tym, że okres zatrzymywania się w płucach cząstek pyłu jest krótszy, gdy powietrze poddane jest działaniu aerosoli, niż gdy temu działaniu nie podlega. Przeprowadzone badania mogą przyczynić się w znacznym stopniu do zwalczania chorób zawodowych dróg oddechowych.
- 182* 616-057 : 616.919 : 622 T2-5.52
Lawrence J. S., Aitken-Swan J.: **Reumatyzm w kopalniach. Część I: Dolegliwości reumatyczne.** „Rheumatism in mines. Part 1: rheumatic complaints“. *Brit. J. Indust. Med.* London, mies., t. 9, Nr 1, stycz. 52, s. 1; 25 x 19 cm. 17, 2 str., 18 tabl., 8 poz. bibl. — Autorzy badali na reumatyzm górników oraz ich rodziny. Statystyka obejmująca dolegliwości reumatyczne wykazała brak różnic między górnikami a ludźmi nie pracującymi w górnictwie. Te dane dotyczą badanych w wieku do 40 lat. Po 40-tce zwiększa się liczba chorych na reumatyzm górników. Umiejscowienie choroby reumatycznej obejmuje stawy barkowe oraz kolanowe. Bóle, występujące często u górników w okolicy krzyża, wskazują na zmiany zapalne stawów krzyżowych.
- 183* 614.898.6 : 616-001.16 : 658.2 T2-5.52
Veiner J. S., Heyningen E. R.: **Utrata soli w organizmie robotników zatrudnionych w gorących warunkach otoczenia.** „Salt losses of men working in hot environments“. *Brit. J. Indust. Med.* London, mies., t. 9, Nr 1, stycz. 52, s. 56; 25 x 19 cm. 8,5 str., 4 wyk., 6 tabl., 30 poz. bibl. — Autorzy badali utratę soli przez organizm u robotników pracujących w bardzo wysokiej temperaturze. Utrata soli odbywa się drogą pocenia się oraz przez wydalenie soli moczem. Po paru godzinach następuje zmniejszenie wydalania soli drogą przewodu moczowego, a koncentracja soli w organizmie zmniejsza się procentowo. Występuje więc automatyczna rekompensacja w formie redukcji ilości soli w organizmie. Autorzy rozważają zmianę diety w kierunku nasycenia organizmu większą ilością soli, w celu zapobiegania znacznym stratom roztworów soli we krwi.
- 184* 616-057:616.24:628.511:658.2 T2.VI.52
Bastienier H.: **Choroby zawodowe płuc.** „Pneumopathies d'origine professionnelle“. *Pact*, dwumies., Nr 2 kw. 51, s. 116; A₄, 3,2 str. — Artykuł zawiera opis i analizę patologii płuc, dzieląc płucne schorzenia zawodowe na cztery zasadnicze grupy: I. pylice płuc, II. bronchit, III. alergiczne choroby płuc, IV. urazy płuc. Pylice dzielą się na dalsze grupy w zależności od: A) formy uszkodzenia anatomo-patologicznego, B) objawów fizjologicznych i klinicznych, jakie wywołują. Artykuł zasadniczo omawia grupę A), dzieląc ją dalej w zależności od zawodu robotnika lub rodzaju wdychanego pyłu. Artykuł ciekawy dla lekarzy i techników zajmujących się pylicami.
- 185* 613.632.4:616.24:661.845 T2.4.52
Policard L Roche: **Choroby płucne wywołane związkami berylu.** „Pneumopathies par Composés du Beryllium“. *Arch. Mal. Profess.*, Nr 2, 1950, s. 145. — Beryl powoduje przede wszystkim niedorozwój elementów siateczkowo-śródbłonkowych, tzn. tworzy granulomy. Wdychanie chlorku i fluoru berylu powoduje natychmiastowe podrażnienie górnych dróg oddechowych. Podrażnienie to jest ostrzeżeniem przed dalszym zatruciem organizmu i związanymi z tym zmianami w płucach. Jednakże powodem tych pierwszych podrażnień może być kwas solny i fluorowodory, które się nieodłącznie wytwarzają. Tlenek berylu nie jest drażniący, ale może spowodować poważne zmiany płucne w nieco późniejszym okresie. Nie ustalono jeszcze, czy ta choroba płucna jest spowodowana berylem, czy też działaniem wirusa znajdującego się już uprzednio w płucach. (*Wg Pact*, Nr 3, 1951).
- 186* 617.75:621.327.43:628.976 T2.4.52
Schober H.: **Czy lampy jarzeniowe powodują zaburzenia wzroku.** „Verursachen die Leuchtröhren Störungen“. *Umschau*, Nr 5, 1951, s. 149. — Zaburzenia wzroku, jakie zanotowano przy stosowaniu oświetlenia za pomocą lamp jarzeniowych, nie są natury zasadniczej. Rura lampy jarzeniowej daje światło tzw. liniowe a nie punktikowe. Rozdził światła i cieni jest bardziej zbliżony do światła dziennego, jednakże mniejsza jest siła światła. Dużą rolę odgrywa tu także barwa światła. Proces widzenia podlega też wpływom psychologicznym i dlatego nie można pominąć tych wszystkich czynników, które wpływają na wrażenia wzrokowe. (*Wg Sichere Arbeit*, Nr 2, 1951).
- 187* 617.751:658.2 T2.4.52
Kuchn H. S.: **Znaczne krótkowidztwo w przemyśle.** „High myopes in industry“. *Indust. Med. a Surg.*, mies., t. 20, Nr 10, paźdz. 51, s. 483; A₄, 0,5 str. — W artykule opisane są dwa wypadki znacznego krótkowidztwa, powstałe na skutek odklejenia się siatkówki oka, w związku z dźwiganiem znacznych ciężarów w ciężkim przemyśle; zwrócić one uwagę światła lekarskiego. W związku z tym stwierdza się konieczność badań starszych pracowników w zakładach ciężkiego przemysłu przed przyjęciem do pracy; w razie stwierdzenia zmian ocznych nie można zatrudniać ich przy przenoszeniu ciężarów. Należy również badać siatkówkę oka i usuwać tych robotników, u których stwierdzono glaukomę lub kataraktę. Pracowników o bardzo krótkim wzroku należy przesunąć do pracy lżejszej.
- 188* 614.23:616-084:616.24 T2.4.52
Cochrane A. L. i inni: **Znaczenie systematycznego badania górników w zapobieganiu pylicy.** „The role of periodic examination in the prevention of coalworkers' pneumoconiosis“. *Brit. j. industr. med.* London, t. 8, Nr 2, kw., 51, s. 53; A₄, 8,7 str., 1 rys., 4 tabl., 30 poz. bibl. — Okresowe badania górników, połączone z prześwietleniem płuc, mogą ujawnić dość wcześnie zmiany w układzie oddechowym. W razie stwierdzenia podobnych zmian należy usunąć pracownika spod wpływu pyłu węglowego i zabezpieczyć go przed groźnym niebezpieczeństwem marskości płuc. Choroba ta powoduje zupełną niezdolność do pracy. Autorzy omawiają szczegóły badań, wskazówki dla pracowników, wyniki zabiegów itp. Ponadto poruszają inne zagadnienia, jak badanie różnych kopalń pod względem stanu ich zapyłania, kontrolę schorzeń płucnych przy dopuszczalnym stężeniu, środki zabezpieczania zdrowych robotników.
- 189* 534.321.9:628.511:658.2 T 2-5.52
Elpinier J. E.: **O biologicznych i chemicznych procesach w polu fal ultradźwiękowych.** „O biologicznych i chemicznych procesach w polu ultradźwiękowych wołn.“ *Z. techn. Fiziki*, mies., t. 21, Nr 10; 1951, s. 1205; B₅, 8 str., 1 rys., 2 wyk., 19 poz. bibl. — Artykuł omawia działanie ultradźwięków na mikroorganizmy, które znajdują się w polu drgań ultradźwiękowych ulegają zniszczeniu. Omówiono również chemiczne działanie ultradźwięków, np. rozpad cząstek organicznych, utlenianie i wydzielanie się pierwiastka ze związku nieorganicznego. Ogólnie artykuł bardzo ciekawy, gdyż podaje czytelnikowi ważne własności ultradźwięków, mogące mieć praktyczne zastosowanie w biologii i medycynie.

- 190* 616.006.46:616.5/7 T 2-5.52
 Cruickshank C. N. D., Geurevitche A.: **Rak skóry ręki i przedramienia**. „Skin cancer of the hand and forearm“. Brit. J. industr. Med., London, mies., t. 9, Nr 1, styc. 51, s. 74; 250 × 190, 5,5 str., 2 tabl., 10 poz. bibl. — Badania wykazały, że niebezpieczeństwo powstawania raka skóry, powstaje w związku z działaniem smarów i olejów maszynowych na skórę rąk i przedramion. Badania były przeprowadzone w szpitalu w Birmingham. Stwierdzono, że w przeciągu 10 lat 87 osób zachorowało na raka rąk i przedramion. W tej samej mniej więcej liczbie stwierdzono raka moczny u robotników obsługujących maszyny w fabrykach. Działanie smarów i olejów na skórę było analogiczne do działania olejów na skórę rąk.
- 191* 614.89:616.5—002.3:658.2 T2.VI.52
 Lesnikow E. P.: **Warunki powstawania i rozwoju schorzeń ropnych**. „Ustowija woznikownienja i razwija gnojniczkowych zabolowanij“. Fieldszier i Akusz. mies., Nr 2, luty 52, s. 18; B₅, 2,7 str. — Autor omawia warunki powstawania ropnych zakażeń skóry u robotników zatrudnionych w różnych przemysłach. Drażniące działanie czynników chemicznych, pyłu, gazu, urazy mechaniczne przy maszynach i narzędziach, a także praca w warunkach wysokiej temperatury sprzyjają rozmnażaniu i przedostawaniu się bakterij w głąb skóry. Omówione są środki ochronne w postaci maści, odzieży ochronnej, a przede wszystkim bezwzględnej higieny ciała i odzieży.
- 192* 614.212:614.8—027.2:616—022.9:631.31 T2.VI.52
 Popow B. W.: **Rola felczera na wsi w organizacji walki z urazami w gospodarstwie wiejskim**. „Rol uczastkowowo fieldszera w organizaciji bor'by s sielsko-choziajstwienym trawmatizmom“. Fieldszier i Akusz., mies., Nr 2, luty 52, s. 9; B₅, 5,5 str. — Urazy mechaniczne zdarzają się na wsi bardzo często (szczególnie w okresie żniw). Urazy powstają zarówno przy obsłudze maszyn rolniczych, jak i zwierząt domowych (kopnięcie przez konia lub krowę). Pierwsza pomoc udzielona niezwłocznie przez felczera jest zagadnieniem bardzo ważnym, gdyż zapobiega chorobom infekcyjnym, powstającym wskutek zakażenia nieznanych ran.
- 193* 616—084:616—085:616—099:661.851 T2.VI.52
 Czernikow A. P.: **Zatrucia zawodowe ołowiem i walka z ołowicą**. „Professionalnyje swincowyje otrawlenija i bor'ba s nimi“. Fieldszier i Akusz., mies., Nr 2, luty, 52, s. 14; B₅, 3,7 str. — Autor omawia problemy związane z zawodowym zatruciem ołowiem i sposoby rozpoznawania, leczenia, a przede wszystkim zapobiegania ołowicy. Regularne badania pracowników zagrożonych tą chorobą i wyłączenie z pracy przy ołowiu ludzi zagrożonych ołowicą zapobiega rozwojowi tej choroby.
- 194* 549.7:616—084:616.24—003.656.67 T2.VI.52
 Zeglio P.: **O zapobieganiu krzemicy za pomocą związków glinu**. „Sulla profilassi alluminica della silicosis“. Rassegna Med. industr. Roma, dwumies., t. 20, Nr 6, 1951, s. 396; B₅, 4 str., 1 rys. — Prof. Pietro Zeglio omawia działanie glinu jako środka zapobiegawczego przeciw krzemicy. Stosowanie do inhalacji pyłu metalicznego w Australii i Ameryce nie dawało przekonywających wyników. Prof. Zeglio zmodyfikował sposób chemicznego zapobiegania krzemicy przy pomocy glinu metalicznego. Stosował wodorotlenek glinu. Wodorotlenek glinu łączy się z cząstkami pyłu i znosi zarówno działanie fizyczne jak i chemiczne pyłu krzemowego. Robotnicy przed przystąpieniem do pracy wdychają wodorotlenek glinu w inhalatorium lub w szatni. Ten sposób zapobiegania krzemicy dał w rezultacie bardzo zachęcające wyniki.
- 195* 614.895.1:620.197:658.2 T2.4.52
Współczesne ubrania ochronne. „Indumenti protettivi moderni“. Securitas, Nr 2, marz., kw. 51, s. 57: 1 str., 1 rys. — Streszczenie artykułu z „Safety Maintenance Production“, styc. 1951. — Różne warunki pracy wymagają zastosowania odpowiednich ubrań ochronnych, sporządzonych z materiałów specjalnie przeznaczonych dla danego rodzaju pracy. W artykule są omówione nowe mieszaniny impregnacyjne dla tkanin i nowe zabezpieczenia, stanowiące istotny postęp w tej dziedzinie. Ciężkie fartuchy ołowiane dla rentgenologów nie chroniły dostatecznie pracownika przed szkodliwym działaniem promieni X, wobec czego zostały sporządzone nowe, lekkie i odpowiedniejsze. Niektóre prace, wykonywane w ciemności, wymagają dostrzegania już w pewnej odległości człowieka pracującego, w związku z tym zostały sporządzone ubrania samoświejące.
- 196* 614.898.6:616—001—17 T2.4.52
Nawietrzane ubiory do prac w gorącym otoczeniu. „Kleidung mit Luftventilation zum Tragen in besonders heisser Umgebung“. Securitas, Nr 4, 1950, s. 124. — W laboratorium lekarskim w miejscowości Wright Patterson przeprowadzone zostały doświadczenia mające na celu ustalenie możliwości stosowania specjalnych, nawietrzanych ubiorów przy pracach w szczególnie gorącym otoczeniu, chroniących człowieka przed wysoką temperaturą. Ubiór wykonany jest z tkaniny bawełnianej, a powietrze jest doprowadzane do okolic nóg, pleców i piersi przez przewody gumowe o średnicy 2,2 cm wzmocnione oprzędem z drutu. Streszczenie artykułu w bibliotece CIOP. (Wg Sichere Arbeit, Nr 1, 1951).
- 197* 614.895.1:621.791 T2.4.52
 Zieborakowa M., CIOP: **Przyczynę do prac nad odzieżą dla spawaczy**. Prace CIOP, Nr 1, 1951; s. 17; 3,2 str., 2 tabl. — Spawacz w czasie pracy narażony jest na bezpośrednie działanie promieni nadfioletowych, widzialnych i podczerwonych oraz iskier i odprysków metalu. Aby odzież ochronna zabezpieczała przed czynnikami szkodliwymi — musi być niepalna i nieprzepuszczalna dla promieni, o których wyżej mowa. Badania sły w kierunku stwierdzenia, jakiego rodzaju surowców należy używać do wytwarzania odzieży ochronnej dla spawaczy, zamiast skóry oraz sprawdzenia, czy niepalne techniczne tkaniny ubraniowe mogą znaleźć zastosowanie z punktu widzenia ochrony przed promieniowaniem nadfioletowym, widzialnym i podczerwonym. Na podstawie przeprowadzonych badań osiągnięto również wyniki ukazujące możliwość zastąpienia skóry tkaninami impregnowanymi, uodpornionymi na działanie promieni. Dalsze prace są w toku.
- 198* 614.893—086.52:621.791.3 T2.4.52
 Maurelli C.: **Szklą ochronne przy spawaniu**. „Vetri di protezione nella saldature“. Securitas, Nr 1, 1 styc.—luty 51, s. 12; 3 str., 3 tabl. — W procesie spawania wypromieniowuje się znaczną ilość energii w postaci promieni podczerwonych, widzialnych i pozafioletkowych. Trafiając do oczu spawacza bezpośrednio mogą one wywołać nawet bardzo poważne schorzenia. Maską czy też tarczą ochronną chroni oczy wtedy jedynie, gdy szkło przepuszcza tylko określony procent energii promienistej, i dlatego właśnie przy zaopatrywaniu się w te przyrządy ochronne jest konieczne dokładne zbadanie szkieł.

Gwiazdka przy numerze kolejnym oznacza, że dany dokument znajduje się w bibliotece CIOP.

Niniejszy Przegląd Bibliograficzny zawiera jedynie część analiz dokumentacyjnych publikacji z zakresu ochrony pracy. Pełna dokumentacja ukazuje się w postaci kart dokumentacyjnych, wydawanych przez Centralny Instytut Dokumentacji Naukowo-Technicznej (Warszawa, ul. Ligocka 8). CIDNT przyjmuje prenumeratę kart dokumentacyjnych, która może obejmować zarówno całą dokumentację naukowo-techniczną, jak działy lub poszczególne zagadnienia i tematy techniczne. Cena karty dokumentacyjnej wynosi w prenumeracie 10 groszy.

CIDNT wykonuje za zwrotem kosztów fotokopie i mikrofilmy publikacji objętych przeglądem bibliograficznym, jak i kartami dokumentacyjnymi.